

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘๓/๒๕๔๘

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีประชาธิปไตย

สรุปข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๘ และคำร้องเพิ่มเติม ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีประชาธิปไตย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖๒ ประกอบ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

๑. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งการโอนเงินสนับสนุนค่าใช้จ่ายและค่าสาธารณูปโภคตามที่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สนับสนุนให้แก่พรรคเสรีประชาธิปไตย ๒ ครั้ง

๑.๑ ครั้งที่หนึ่ง ประจำปี ๒๕๔๖ จำนวน ๔ งวด เป็นเงิน ๗๑๘,๒๐๐ บาท งวดที่ ๑ แจ้งการโอนวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ เงิน ๑๘๕,๔๐๐ บาท งวดที่ ๒ แจ้งการโอนวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๖ เงิน ๑๘๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๓ แจ้งการโอนวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เงิน ๑๘๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๔ แจ้งการโอนวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๖ เงิน ๑๗๒,๘๐๐ บาท

๑.๒ ครั้งที่สอง สาขาพรรคที่จัดแจ้งการจัดตั้งภายหลังที่ยื่นแบบคำขอรับการสนับสนุน ตามข้อ ๑๐ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๕ จำนวน ๑๑๘ สาขา เป็นเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท แจ้งการโอนวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๘

การโอนเงินในแต่ละครั้งและงวดนั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งให้พรรคเสรีประชาธิปไตยดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องเงินให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายและค่าสาธารณูปโภคแก่พรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง

๒. พรรคเสรีประชาธิปไตยจัดทำรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรคการเมืองแจ้งต่อ นายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

งวดที่ ๑ รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรค ตามหนังสือลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๖ และลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๖ มีหลักฐานการส่งเงินให้แก่สาขาเป็นสำเนาใบสำคัญจ่าย ๘๐ แผ่น พร้อมสำเนาบัตรประชาชนของผู้รับเงิน ๗๕ แผ่น สำเนาใบรับไปรษณีย์ธนาฉัตติ ๒๐ แผ่น และหลักฐานการส่งเงินคืนตามหนังสือลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๖ จำนวน ๓ สาขา เป็นเงิน ๕,๔๐๐ บาท

งวดที่ ๒ รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรค ตามหนังสือลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๖ มีหลักฐานการส่งเงินให้แก่สาขาเป็นสำเนาใบสำคัญจ่าย ๑๐๐ แผ่น พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้รับเงิน ๕๘ แผ่น

งวดที่ ๓ รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรค ตามหนังสือลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖ มีหลักฐานการส่งเงินให้แก่สาขาเป็นสำเนาใบสำคัญจ่าย ๕๖ แผ่น พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้รับเงิน ๕๖ แผ่น และหลักฐานการส่งเงินคืนตามหนังสือลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๖ จำนวน ๔ สาขา เป็นเงิน ๗,๒๐๐ บาท

งวดที่ ๔ รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรค ตามหนังสือลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ มีหลักฐานการส่งเงินให้แก่สาขาเป็นสำเนาใบสำคัญจ่าย ๕๔ แผ่น พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้รับเงิน ๕๓ แผ่น และหลักฐานการส่งเงินคืนตามหนังสือลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๗ จำนวน ๒ สาขา เป็นเงิน ๓,๖๐๐ บาท

๓. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทำการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินสนับสนุน จากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖ พบว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยอาจใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย จึงเสนอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่มีสาขาพรรคเสรีประชาธิปไตยตั้งอยู่ ทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้มีลายมือชื่อในใบสำคัญจ่ายเงินที่พรรคเสรีประชาธิปไตยรายงานต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ได้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคแก่สาขาของพรรคจริง

๔. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้รายงานการสอบข้อเท็จจริง พบว่ามีสาขาพรรคไม่ได้รับเงินตามที่ขอรับการสนับสนุน กล่าวคือ มีสาขาพรรคไม่ได้รับเงินหรือได้รับเงินเพียงบางงวด และพบว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยมีหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ สรปต ๐๕๖/๑/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๖ เรื่อง การเบิกเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาถึงประธานสาขาพรรคเสรีประชาธิปไตยเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติในการขอรับและส่งหลักฐานการรับเงิน โดยให้ลงลายมือชื่อผู้รับเงินในใบสำคัญจ่ายเงินพร้อมทั้งแนบสำเนาบัตรประชาชนที่ลงลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้อง และส่งกลับไปยังสำนักงานใหญ่พรรค ฯ เมื่อพรรค ฯ ได้รับเอกสารดังกล่าวแล้ว จะดำเนินการจ่ายเงินสนับสนุน ฯ ให้แก่สาขาพรรค โดยการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารหรือโอนเงินทางธนาคารให้ประธานสาขาพรรค หรือมอบหมายให้แกนนำในแต่ละจังหวัดนำเงินดังกล่าวมามอบให้ที่สำนักงานสาขาพรรค ซึ่งวิธีการรับและส่งเงินให้แก่สาขาพรรค สอดคล้องกับแนวทางการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือ ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/๑๓๖๖ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ แจ้งให้พรรคเสรีประชาธิปไตยชี้แจงข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวนสาขาพรรคเพื่อประกอบการพิจารณาคำเนินการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ประกาศ ข้อกำหนด กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการใช้เงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง

๕. พรรคเสรีประชาธิปไตย มีหนังสือค่วนที่สุด ที่ สรปต ๐๕๔/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมการส่งเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้สาขาพรรค งวดที่ ๓ ปี ๒๕๔๖ เป็นสำเนาใบนำส่งธนาคาร จำนวน ๕๕ ฉบับ สำเนาใบฝากธนาคาร จำนวน ๒ ฉบับ หนังสือค่วนที่สุด ที่ สรปต ๐๕๕/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมการส่งเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้สาขาพรรค งวดที่ ๒ ปี ๒๕๔๖ เป็นสำเนาใบนำส่งธนาคาร จำนวน ๑๕ ฉบับ สำเนาใบฝากธนาคาร จำนวน ๕ ฉบับ

ต่อมาพรรคเสรีประชาธิปไตยมีหนังสือค่วนที่สุด ที่ สรปต ๐๕๘/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ส่งเอกสารหลักฐานที่ได้จากการสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการการสอบข้อเท็จจริงที่พรรค ฯ แต่งตั้งขึ้น ว่าสาขาพรรคได้รับเงินจริงโดยการสอบปากคำกรรมการสาขาพรรค แต่ละสาขา จำนวน ๑ ชุด พร้อมทั้งขอยกเลิกและขอคืนเอกสารตามที่ส่งมาให้ เมื่อวันที่ ๑๘ - ๒๐

กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗) ข้างต้น นอกจากนี้พรรคฯ มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ สรปต ๐๖๖/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ ส่งเอกสารหลักฐานที่ได้จากการสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงของพรรคฯ เพิ่มเติม จำนวน ๑ ชุด ประกอบด้วย สำเนาบันทึกการสอบข้อเท็จจริง จำนวน ๕๗ ชุด สำเนาใบสำคัญจ่ายเงิน จำนวน ๓๖๑ แผ่น สำเนาบัตรประชาชนของผู้รับเงิน จำนวน ๕๗ แผ่น สำเนาใบรับไปรษณีย์ธนาณัติ จำนวน ๑๓๘ แผ่น สำเนาใบฝากผ่านธนาคาร จำนวน ๑๕ แผ่น รวมจำนวน ๕๕๘ แผ่น เพื่อยืนยันการได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรค จำนวน ๕๗ สาขา โดยทำการสอบข้อเท็จจริงระหว่าง วันที่ ๒๒ - ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และระหว่างวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ - ๔ มีนาคม ๒๕๔๗

๖. พรรคเสรีประชาธิปไตยส่งรายงานการใช้เงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามหนังสือพรรคฯ ที่ สรปต ๐๘๗/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๗ และขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนฯ (หน้า ๑๕ - ๒๖) ตามหนังสือพรรคฯ ที่ สรปต ๐๘๘/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๗ ซึ่งรายงานระบุว่าได้ออนเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่สาขาพรรคตามที่ได้รับสนับสนุนจริง โดยพรรคมีหลักฐานประกอบรายงานในส่วนของการใช้จ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่สาขาพรรค เอกสารชุดเดียวกันกับที่ได้ส่งให้แล้ว

๗. กรณีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคแก่พรรคเสรีประชาธิปไตยตามข้อ ๑.๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ได้แจ้งการโอนเงินพร้อมทั้งโอนเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคเสรีประชาธิปไตย จำนวน ๑๑๘ สาขา เป็นเงินจำนวน (๑๑๘ x ๖๐๐ x ๒) ๑๔๑,๖๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๗ แล้ว

พรรคเสรีประชาธิปไตยโดยนายเพชร ยวงประสิทธิ์ ได้รับเงินสนับสนุนเป็นค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรค จำนวน ๑๑๘ สาขา จำนวนเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท แล้ว และพรรคฯ จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เรื่องวิธีการเบิกจ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของพรรคการเมือง ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๔ ข้อ ๔ ดังต่อไปนี้

(ก) ส่งเงินให้แก่สาขาของพรรค ฯ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับการส่งเงินจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และ

(ข) พรรค ฯ ต้องรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาของพรรค ฯ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้ส่งเงินให้แก่สาขาของพรรค ฯ แล้ว

พรรคเสรีประชาธิปไตยมิได้ดำเนินการตามข้อ (ก) และ (ข) แต่อย่างใด กล่าวคือ พรรค ฯ มิได้ส่งเงินให้สาขาของพรรค ฯ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับการส่งเงินจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมีได้รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรคให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้ส่งเงินให้แก่สาขาของพรรค ฯ แล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือแจ้งเตือนให้พรรคเสรีประชาธิปไตยส่งรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรค หรือส่งเงินสนับสนุน ฯ จำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท คืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่พรรคได้รับหนังสือจากนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามหนังสือด่วนที่สุด ลต (ทพบ) ๐๔๐๒/๔๐๕๔ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๗

พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับหนังสือแจ้งเตือนดังกล่าวแล้ว ในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๗ แต่ไม่ได้ดำเนินการส่งรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรค หรือส่งเงินสนับสนุน ฯ จำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท คืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองภายในกำหนดระยะเวลา พรรค ฯ กลับมีหนังสือขอผ่อนผันการคืนเงินแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองโดยให้เหตุผลว่า “พรรคมีความจำเป็นต้องดำเนินกิจการทางการเมืองตามแผนงานและโครงการ ในปี ๒๕๔๗ ต่อไป จึงได้นำเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคจำนวนดังกล่าวไปทตรงจ่ายในแผนงานและโครงการของพรรค ฯ ในปี ๒๕๔๗ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและเสียหายที่เกิดขึ้นกับพรรค ฯ จากการชะลอการจ่ายเงิน ฯ” ตามหนังสือพรรค ฯ ที่ สรปต ๑๐๐/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๗

๘. หลักเกณฑ์การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖ กำหนดให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่รับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองได้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งมีหลักเกณฑ์การตรวจสอบดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองในระยะเวลาใดก่อนถึงกำหนดการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ว่า พรรคการเมืองที่ได้เงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง อาจใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือประกาศ หรือระเบียบอื่นใดที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือ

(๒) เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองในระยะเวลาใดภายหลังกำหนดการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง อาจใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ หรือไม่เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือประกาศ หรือระเบียบอื่นใดที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

กรณีพรรคเสรีประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับการร้องเรียนก่อนถึงกำหนดการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยอาจใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือประกาศ หรือระเบียบอื่นใดที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในขณะเดียวกันสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจพบเหตุอันควรเชื่อได้ว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยอาจมีการปฏิบัติไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือประกาศ หรือระเบียบอื่นใดที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

(๓) เหตุแห่งการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง

(ก) เมื่อมีการร้องเรียนเกี่ยวกับใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือประกาศ หรือระเบียบอื่นใดที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือ

(ข) เมื่อปรากฏเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการปฏิบัติไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือประกาศ หรือระเบียบอื่นใดที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในการตรวจติดตามการใช้จ่ายเงินของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือ

(ค) เมื่อปรากฏเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการปฏิบัติไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือประกาศ หรือระเบียบอื่นใดที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในการตรวจเอกสารหลักฐานรายงานการใช้จ่ายเงินที่พรรคการเมืองส่งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เข้าตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคเสรีประชาธิปไตยทันที โดยไม่จำเป็นต้องรอรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

อนึ่ง นายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งเหตุแห่งการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ให้พรรคเสรีประชาธิปไตยทราบด้วยแล้ว

ดังนั้น การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคเสรีประชาธิปไตยก่อนและหลังครบกำหนดการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังกล่าวข้างต้น ถือได้ว่าสำนักงานคณะกรรมการ

การเลือกตั้งได้ดำเนินการโดยชอบตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แล้ว

๕. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับ ข้อกฎหมายแล้ว เห็นว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยไม่ได้ปฏิบัติตามการให้เป็นไปตามกฎหมาย ประกาศที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๕.๑ พรรคเสรีประชาธิปไตยใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย กล่าวคือ พรรคไม่ส่งเงินหรือส่งเงินไม่ครบตามจำนวนที่ได้รับการสนับสนุน ให้แก่สาขาพรรคซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงจากการสอบสวนสาขาพรรคของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด พบว่าสาขาพรรคได้รับเงินไม่ครบตามจำนวนที่ขอรับการสนับสนุนปีละ ๔ งวด ดังนี้

(๑) ได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค จำนวน ๑ งวด จำนวน ๑๐ สาขา ประกอบด้วยสาขาลำดับที่ ๔, ๑๕, ๓๖, ๕๒, ๕๗, ๗๖, ๗๗, ๘๕, ๘๘, ๑๐๓

(๒) ได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค จำนวน ๒ งวด จำนวน ๓๓ สาขา ประกอบด้วยสาขาลำดับที่ ๗, ๑๗, ๒๔, ๒๕, ๒๗, ๓๗, ๔๒, ๔๔, ๔๕, ๔๖, ๔๗, ๔๘, ๕๔, ๖๑, ๖๒, ๖๓, ๖๕, ๖๗, ๗๓, ๘๐, ๘๑, ๘๒, ๘๖, ๘๘, ๘๙, ๙๐, ๙๑, ๙๒, ๙๓, ๙๖, ๙๗, ๙๘, ๑๐๐, ๑๐๒

(๓) ได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค จำนวน ๓ งวด จำนวน ๑๕ สาขา ประกอบด้วยสาขาลำดับที่ ๓, ๑๑, ๑๘, ๒๒, ๓๑, ๓๔, ๓๘, ๔๘, ๕๓, ๗๔, ๗๕, ๗๘, ๗๙, ๘๕, ๑๐๑

(๔) สาขาพรรคเสรีประชาธิปไตยที่ไม่ได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค และไม่ได้ลงลายมือชื่อไว้ในใบสำคัญจ่ายเงิน จำนวน ๒ สาขา ประกอบด้วยสาขาลำดับที่ ๒๐ และ ๕๘

แม้ภายหลังพรรคเสรีประชาธิปไตยได้ส่งเอกสารหลักฐานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรคตามเอกสารหลักฐานรายงานการส่งเงินข้อ ๒ เอกสารหลักฐานการส่งเงินที่พรรคชี้แจงเพิ่มเติม รวมทั้งเอกสารหลักฐานที่ได้จากการสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงของพรรคตามข้อ ๕ โดยเอกสารหลักฐานดังกล่าวข้างต้นไม่อาจแสดงผลให้เห็นว่าพรรคได้ส่งเงินให้แก่สาขาพรรค

ครบตามที่ขอรับการสนับสนุน แต่เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าวยังมีความขัดแย้งและไม่น่าเชื่อถือ กล่าวคือ

ก) ระยะเวลาตามเอกสารหลักฐานการโอนเงินไม่ตรงกัน ตามหลักฐานสำเนาใบสำคัญจ่ายของงวดที่ ๒ และงวดที่ ๓ พรรคส่งเงินให้สาขาพรรคในเดือนพฤษภาคม และสิงหาคม ๒๕๔๖ แต่สำเนาใบนำส่งธนาคัตริระบุส่งเงินของงวดที่ ๒ และ ๓ พรรคส่งเงินให้สาขาพรรคในเดือนเมษายน และเดือนมิถุนายน ๒๕๔๖ แต่พรรคอ้างว่าเป็นการส่งเงินในงวดเดียวกัน

ข) เอกสารหลักฐานที่พรรคชี้แจง เป็นเอกสารที่พรรคจัดทำขึ้นใหม่ ซึ่งขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสาขาพรรคของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและเอกสารการชี้แจงของพรรคขัดแย้งกันเอง

ค) เอกสารหลักฐานที่พรรคชี้แจง ขัดแย้งกับความเป็นจริง ในปี ๒๕๔๖ พรรคได้ส่งเงินให้กับสาขาพรรคบางสาขา ๕ งวด บางสาขา ๖ งวด ซึ่งขัดแย้งกับความเป็นจริงตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสนับสนุนเงินปีละ ๔ งวด

ง) หัวหน้าพรรคได้ชี้แจงในที่ประชุมคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ (๖๐) วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ว่าปกติพรรคจะส่งเงินโดยธนาคารแต่เมื่อพิจารณาจากหลักฐานแล้วพบว่า พรรคส่งเงินให้แก่สาขาพรรคเป็นสำเนาใบส่งธนาคาร (๕๕ + ๓๕ + ๒๐) จำนวน ๑๑๔ ฉบับ นอกจากนั้นเป็นสำเนาใบสำคัญจ่ายเงิน (งวดที่ ๑ จำนวน ๘๐ ฉบับ งวดที่ ๒ จำนวน ๑๐๐ ฉบับ งวดที่ ๓ จำนวน ๕๖ ฉบับ และงวดที่ ๔ จำนวน ๕๔ ฉบับ) จำนวน ๓๗๐ ฉบับ ซึ่งเป็นการให้ถ้อยคำที่ขัดแย้งกับหลักฐานที่พรรคนำมาแสดง

จ) หัวหน้าพรรคได้แจ้งว่าใบสำคัญจ่ายที่พรรคส่งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่พรรคได้จัดทำปลอมขึ้นและได้ไล่ผู้จัดทำออกจากพรรคแล้ว แต่ภายหลังได้ชี้แจงโดยได้นำเอกสารหลักฐานดังกล่าวไปให้สาขาพรรคยืนยันว่าได้รับเงินจากพรรคจริง

ฉ) จากการตรวจสอบลายมือชื่อของกรรมการสาขาพรรคลำดับที่ ๑๓ พบว่า ลายมือชื่อของกรรมการสาขาพรรคในบันทึกถ้อยคำที่พรรคส่งมาชี้แจงแตกต่างกันกับลายมือชื่อของกรรมการสาขาพรรคที่ได้ลงไว้ในการแจ้งการจัดตั้งสาขาต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือในสำเนาใบสำคัญจ่ายหรือใบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนที่เป็นเอกสารหลักฐานการรับเงินในรายงานการส่งเงินและมีข้อสังเกตว่า

บันทึกการสอบปากคำของสาขาลำดับที่ ๑๓ เป็นลายมือเดียวกันทั้งฉบับและมีความคล้ายคลึงกับลายมือชื่อที่เขียนบันทึกการสอบปากคำของพรรคในสาขาอื่น ๆ อีก ซึ่งหากกรรมการสาขาเป็นผู้บันทึกถ้อยคำด้วยตนเองและลงลายมือชื่อจริงแสดงว่ากรรมการสาขาพรรคดังกล่าวต้องเป็นผู้บันทึกการสอบปากคำสาขาอื่น ๆ อีกซึ่งขัดแย้งกับความเป็นจริง

ข) ลายมือชื่อของผู้ที่ลงลายมือชื่อเป็นพยานในบันทึกการสอบปากคำกรรมการสาขาพรรคไม่อาจตรวจสอบได้ว่าเป็นบุคคลใด

ข) การสอบข้อเท็จจริงของพรรคขัดแย้งกับความเป็นจริง เช่นกรณีที่นายวีระชัย ศรีบุญมี กรรมการสอบข้อเท็จจริงของพรรคได้ทำการสอบข้อเท็จจริงกรรมการสาขาพรรคเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๗ เป็นจำนวน ๘ สาขา ในพื้นที่ ๔ จังหวัด คือ สุรินทร์ มหาสารคาม หนองคาย อุดรธานี ซึ่งในความเป็นจริงไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้ภายในเวลาหนึ่งวัน หรือกรณี นายประศาสตร์ ศรีภัย ได้ทำการสอบข้อเท็จจริงกรรมการสาขาพรรค เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๗ เป็นจำนวน ๕ สาขา ในพื้นที่ ๖ จังหวัด คือ นครราชสีมา ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี ยโสธร ก็เช่นเดียวกัน

๕.๒ พรรคเสรีประชาธิปไตยใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค เป็นเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๒ อันเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กล่าวคือพรรคไม่ส่งเงินตามที่พรรคได้รับการสนับสนุน ให้แก่สาขาเพื่อเป็นค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค แต่นำเงินที่รับการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคไปตรองจ่ายในแผนงานและโครงการของพรรคในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ตามหนังสือด่วนที่สุด ที่ สรปต ๑๐๐/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๗ ซึ่งชี้แจงให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งทราบ

๑๐. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๒ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กล่าวคือ

๑๐.๑ พรรคเสรีประชาธิปไตยรายงานการส่งเงินสนับสนุนให้สาขาพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคได้ส่งเงินให้สาขาพรรคครบทุกงวดทุกสาขาแต่จากการสอบข้อเท็จจริงโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปรากฏว่า พรรคไม่ได้ส่งเงินหรือส่งเงินให้แก่สาขาพรรคแต่เพียงบางงวดเท่านั้น

๑๐.๒ พรรคเสรีประชาธิปไตยไม่รายงานการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุน ซึ่งพรรคต้องดำเนินการส่งเงินให้แก่สาขาและรายงานการส่งเงินดังกล่าวต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามประกาศคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เรื่อง วิธีการเบิกจ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของพรรคการเมือง ข้อ ๔

จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง มีคำสั่งยุบพรรคเสรีประชาธิปไตย

พรรคเสรีประชาธิปไตยชี้แจงข้อกล่าวหา สรุปได้ดังนี้

ข้อ ๑ พรรคเสรีประชาธิปไตย ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองจากนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

พรรคฯ ได้รับหนังสือแจ้งอนุมัติแผนงานและโครงการของพรรคประจำปี ๒๕๔๓ ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๔๐๒/๘๑๑ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๓ และเมื่อพรรคได้รับหนังสือฉบับดังกล่าวก็รีบปฏิบัติให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง คือได้ทำเรื่องการขอเบิกจ่ายเงิน และกำหนดการใช้จ่ายเงินเป็นงวด ๆ ตามแบบที่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองกำหนด ตามหนังสือพรรคเสรีประชาธิปไตย ที่ สรปต ๐๓๐/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ต่อมาวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ โดยในการประชุมในวันนั้น มิได้มีการแจ้งล่วงหน้าว่าจะมีการนำเรื่องขอชะลอการเบิกจ่ายเงินของพรรคเสรีประชาธิปไตยให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองพิจารณาแต่อย่างใด จากนั้นพรรคฯ ได้รับแฟ้ม เรื่อง การขอมติชะลอการเบิกจ่ายเงินของพรรคเสรีประชาธิปไตย จากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งผลดังกล่าวมีผลต่อพรรคเสรีประชาธิปไตยโดยตรง

ข้อ ๒ พรรคเสรีประชาธิปไตย ได้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๖ โดยมีมติในเรื่องหลักการจ่ายเงิน ส่งเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่สาขาในปี ๒๕๔๖ ซึ่งในการนี้ได้มีการกล่าวถึงเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคที่จัดส่ง

ให้สาขาพรรคฯ จะมีทั้งเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองและเงินของพรรครวมทั้งวิธีการจ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่สาขาพรรค

พรรคเสรีประชาธิปไตย มีหนังสือพรรคเสรีประชาธิปไตย ค่วนที่สุด ที่ สรปต ๑๕๖/๑/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๖ แจ้งเรื่อง การเบิกจ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขา แจ้งให้สาขาพรรคทราบถึงมติของคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๖ ซึ่งทางพรรคถือว่าการดำเนินการดำเนินการภายในของพรรค และการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้นำมากล่าวอ้างนั้น ทางพรรคถือว่านายทะเบียนพรรคการเมืองกำลังเข้ามาก้าวก่ายการดำเนินการภายในของพรรค

ข้อ ๓ พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับการโอนเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่สาขาจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี ๒๕๔๖ จำนวน ๔ งวด เป็นเงิน ๗๑๘,๒๐๐ บาท และ

ได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคที่จัดแจ้งการจัดตั้งภายหลังจากที่ยื่นแบบคำขอรับการสนับสนุนตามข้อ ๑๐ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๕ จำนวน ๑๑๘ สาขา ๆ ละ ๒ เดือน เป็นจำนวนเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท

ข้อ ๔ พรรคเสรีประชาธิปไตยได้จ่ายเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคประจำปี ๒๕๔๖ ที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้แก่สาขาพรรคตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งประกาศฉบับนี้ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๑ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพรรคเสรีประชาธิปไตยได้รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคแก่พรรคการเมือง โดยในการรายงานตามประกาศดังกล่าว นั้น ทางพรรคได้ใช้สำเนาของสำเนาใบสำคัญจ่าย (ใบเสร็จรับเงินในแบบของพรรค) ส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อประกอบการรายงาน โดยเอกสารดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นเอกสารสิทธิ ซึ่งเป็นไปตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๕๖๗/๒๕๒๖ ที่ว่า “สำเนาใบเสร็จรับเงินเป็นเพียงหลักฐานแสดงว่าได้มีการออกต้นฉบับใบเสร็จรับเงิน มีข้อความตรงกับสำเนาใบเสร็จเท่านั้น ไม่ใช่หลักฐานแห่งการก่อเปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิอันจะถือว่าเป็นเอกสารสิทธิ ตามมาตรา ๑ (๕)”

และการรายงานการใช้จ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคแก่สาขาของพรรคเสรีประชาธิปไตย ในปี ๒๕๔๖ ทั้ง ๔ งด ก็เป็นไปตามประกาศ ฯ หรือตามมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เท่านั้น ไม่ใช่ตามนัยมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน ซึ่งต้องรายงานภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ของปีถัดไปอยู่แล้ว

พรรคเสรีประชาธิปไตย ได้รับหนังสือจากนายทะเบียนพรรคการเมือง ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/ว ๑๑๑๓ ลงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ เรื่องแจ้งเตือนการใช้จ่ายเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่สาขาปี ๒๕๔๖ ให้ระวังสาขาพรรคอาจจ่ายเงินไม่เป็นไปตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

คณะกรรมการบริหารพรรคเสรีประชาธิปไตยได้มีมติในคราวประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๗ ให้ส่งคืนเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖ เพราะเกรงว่าสาขาพรรคที่ได้รับเงินสนับสนุนดังกล่าว จะใช้เงินไม่ถูกต้องตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามหนังสือที่นายทะเบียนเตือนให้ระมัดระวังการใช้จ่ายเงินสนับสนุน และพรรคเสรีประชาธิปไตย ก็ได้มีหนังสือที่ สรปต ๐๒๑/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ขอคืนเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ในที่นี้ หมายถึงเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคที่ให้แก่สาขาปี ๒๕๔๖ จำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท ด้วย ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ถึงแม้ว่าจะไม่คืนเงินโดยทันทีแต่ก็ได้แสดงเจตนาที่จะคืนเงินดังกล่าวแล้ว

ข้อ ๕ พรรคเสรีประชาธิปไตย ได้รับหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๔๐๒/ว ๗๖ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๗ เรื่อง การรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๖ พร้อมแนบแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน ๑ ชุด และได้มีการแจ้งเตือนให้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในรอบปี ๒๕๔๖ ตามหนังสือ ลต ๐๔๐๒/๑๒๖๓ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๗

ข้อ ๖ พรรคเสรีประชาธิปไตย ได้รับหนังสือจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ค่วนที่สุด ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/๑๓๖๖ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เรื่อง “ให้ชี้แจงข้อเท็จจริง

เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคแก่สาขาปี ๒๕๔๖” และในการนี้ พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับหนังสือฉบับดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

เมื่อพรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับหนังสือดังกล่าวแล้วนั้น ทางหัวหน้าพรรคได้มีหนังสือ พรรคเสรีประชาธิปไตย ค่วนที่สุด สรปต ๐๕๔/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และหนังสือพรรคเสรีประชาธิปไตย ค่วนที่สุด ที่ สรปต ๐๕๕/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริง

โดยการชี้แจงนั้น เป็นการชี้แจงข้อเท็จจริงที่หัวหน้าพรรคไม่ทราบข้อเท็จจริงทั้งหมดเกี่ยวกับการส่งเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ให้แก่สาขาพรรคทั้ง ๔ งวด ของเงินที่ได้รับ การจัดสรรจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ด้วยเหตุผล ๒ ประการ คือ

(๑) หัวหน้าพรรคเป็นเพียงผู้แทนของพรรคการเมือง ในกิจการอันเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งหัวหน้าพรรค ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง

(๒) เมื่อทางพรรคเสรีประชาธิปไตย ได้รับหนังสือฉบับดังกล่าวจากนายทะเบียนพรรคการเมืองนั้น ทางพรรคคาดเดาได้ทันทีว่า จะต้องเกิดเหตุการณ์อันไม่ชอบอย่างแน่นอน กล่าวคือ ทางพรรคคิดว่า จะต้องมาจากการนำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ (๖๐) ในวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เพื่อขอมติชะลอการเบิกจ่ายจากกองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี ๒๕๔๗ ของพรรคเสรีประชาธิปไตยอย่างแน่นอน ด้วยเหตุนี้ หัวหน้าพรรคจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำหนังสือชี้แจงเรื่องดังกล่าวด้วยความเร่งด่วนและเร่งรีบ โดยไม่ได้ ตรวจสอบหลักฐานข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในเรื่องดังกล่าวอย่างถี่ถ้วน รวมทั้งได้ทำการชี้แจงต่อที่ประชุม คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในครั้งนั้นด้วย ซึ่งในการชี้แจงนั้นข้อมูลบางอย่าง ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงด้วยเช่นกัน ซึ่งต่อมาภายหลังคณะกรรมการบริหารพรรคได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการ และคณะทำงานสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการส่งเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ให้แก่สาขาในปี ๒๕๔๖ เพื่อทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้กล่าวหาและเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงแล้ว ทางพรรคจึงได้ทำการชี้แจงต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง

และในส่วนที่หัวหน้าพรรคได้ชี้แจงต่อที่ประชุมคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไปนั้น ส่วนที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ได้ทำหนังสือชี้แจงเพื่อขอถอนคำชี้แจงครั้งนั้น

คณะกรรมการบริหารพรรค ได้มีมติในคราวประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน สอบสวนข้อเท็จจริงการรับ-จ่ายเงิน ค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคสาขาพรรคปี ๒๕๔๖ เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับพรรค ตามนัยมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และในการดำเนินการของคณะกรรมการ ฯ ชุดดังกล่าว นั้น ได้มีการออกไปสอบปากคำกรรมการสาขาแต่ละสาขา ตามมติคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๓/๒๕๔๗ และครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และระหว่างวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ - ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ โดยกรรมการสาขาพรรคหรือผู้แทนได้ลงลายมือชื่อจริง เพื่อยืนยันความถูกต้องของลายมือชื่อในสำเนาใบสำคัญจ่ายและลงลายมือชื่อในใบสำเนาบัตรประชาชนและยืนยันสิทธิในการได้รับเงินสนับสนุนจากทางพรรคจริง ซึ่งเงินดังกล่าวเป็นเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ทั้งที่เป็นเงินสนับสนุนในส่วนของพรรคและเป็นเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง และในใบบันทึกถ้อยคำนั้น ประธานสาขาหรือผู้แทนก็ได้แสดงสิทธิว่าได้รับเงินดังกล่าวจริง จึงถือได้ว่าเป็นเอกสารสิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งเป็นไปตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๒๕/๒๕๐๖ กล่าวคือ “ใบรับเงินชำระหนี้เป็นเอกสารสิทธิแสดงว่าสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ในเงินจำนวนนี้ระงับไปแล้ว เป็นเอกสารสิทธิ”

ที่สำคัญและเป็นประเด็นที่น่านำมาพิจารณา คือใบบันทึกถ้อยคำของพรรคนั้นประธานสาขา หรือผู้แทนได้แสดงเจตนาขอยกเลิก ถ้อยคำ ข้อความ หรือสิ่งอื่นใดที่เคยให้ไว้กับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ในเรื่องเกี่ยวกับค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขา ในปี ๒๕๔๖ ก่อนหน้านี้ทั้งหมด และให้ถือว่าหนังสือฉบับนี้ (ที่พรรคสอบปากคำ) เป็นการให้ถ้อยคำครั้งสุดท้ายและให้ถือเป็นที่สุด และขอรับรองความถูกต้องของเอกสารหลักฐานที่แนบท้ายทั้งหมด แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ทางสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความพยายามอย่างยิ่งที่จะทำให้อเอกสารดังกล่าวของพรรคไม่น่าเชื่อถือ และยังนำเอกสารต่าง ๆ ที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่าง ๆ ที่ได้ออกไปสอบปากคำสาขาพรรคมาใช้พิจารณา ทั้ง ๆ ที่เอกสารดังกล่าวเหล่านั้น

ได้ถูกประธานสาขาหรือผู้แทนที่ได้ให้ปากคำนั้น ขอยกเลิกถ้อยคำหรือข้อความตามที่กล่าวไว้ข้างต้น และเอกสารทั้งหมดพรรคก็ได้จัดส่งให้กับนายทะเบียนพรรคการเมืองทั้งหมดแล้ว และได้นำมาใช้เป็นเอกสารประกอบการรายงานตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ด้วย

พรรคเสรีประชาธิปไตย มีหนังสือที่ สรปต ๐๖๐/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๗ ขอรทาบหนังสือร้องเรียน เพราะพรรคต้องการทราบข้อเท็จจริงในการร้องเรียนไม่ใช่การกล่าวอ้างลอยๆ โดยไม่มีหลักฐานเพราะอาจเป็นการกั่นแก้งเพื่อให้พรรคเสรีประชาธิปไตยเกิดความเสียหายได้ และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งเหตุที่ทำให้เกิดการตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นไปตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/๒๒๒ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๗ โดยมีใจความว่า “ทางสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับการร้องเรียนทางโทรศัพท์ จากคณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๒๕”

พรรคเสรีประชาธิปไตย มีหนังสือพรรคเสรีประชาธิปไตย ที่ สรปต ๐๖๕/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๗ ขอรทาบหลักฐานคำร้องเรียน ถ้ามีการร้องเรียนทางโทรศัพท์เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ คือ จะต้องมีความสามารถแสดงให้เห็นพรรคทราบได้ และได้มีหนังสือพรรคเสรีประชาธิปไตย ที่ สรปต ๐๗๐/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๗ แจ้งเตือนให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบว่าการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ถูกต้องตามกฎหมาย จากนั้นเมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๗ จึงได้รับหนังสือจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/๓๗๑๕ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๗ เรื่องการตรวจสอบข้อเท็จจริง

พรรคเสรีประชาธิปไตย มีหนังสือที่ สรปต ๐๗๕/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๗ ขอรทาบข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายที่ให้อำนาจในการออกประกาศต่าง ๆ

ข้อ ๗ พรรคเสรีประชาธิปไตย ได้ส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามหนังสือพรรคเสรีประชาธิปไตย ที่ สรปต. ๐๘๗/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๗ และขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน หน้า ๑๕ - ๒๖

ตามหนังสือพรรคเสรีประชาธิปไตย ที่ สรปค ๐๘๘/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๗ ถึงแม้จะเป็นเอกสารชุดเดียวกับที่นายทะเบียนพรรคการเมืองอ้างถึง หมายเลข ๑๓ และ ๑๔ ก็ถือได้ว่าเป็นเอกสารหลักฐานที่ยื่นตามแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด

เอกสารหลักฐานที่พรรคส่งประกอบรายงานตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ถือได้ว่าเป็นเอกสารหลักฐานที่สมบูรณ์ที่สุด อันแสดงได้ว่าสาขาพรรคทุกแห่งได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคปี ๒๕๔๖ ครบทุกงวด ซึ่งจะตรงกับบัญชีของสาขาพรรค บัญชีของพรรค งบการเงินของสาขาและพรรคประจำปี ๒๕๔๖ ซึ่งประธานสาขาพรรค หรือคณะกรรมการบริหารพรรคมีหน้าที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งจะแสดงที่มาของรายได้ของสาขาทั้งหมดและรายจ่ายของพรรคที่ถูกต้องตามความเป็นจริงซึ่งผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบรับรองการสอบบัญชีและผ่านการอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ของพรรค เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๗ เรียบร้อยแล้ว

ข้อ ๘ นายทะเบียนพรรคการเมือง มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่มีสาขาพรรคเสรีประชาธิปไตยตั้งอยู่ ไปสอบข้อเท็จจริงจากผู้มีลายมือชื่อในสำเนาใบสำคัญจ่ายเงินที่พรรคเสรีประชาธิปไตยรายงานต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ว่าได้รับเงินสนับสนุนจริงหรือไม่ตามเอกสารที่นายทะเบียนพรรคการเมืองอ้าง ซึ่งถือว่าเป็นการรายงานตามประกาศ ฯ ที่อาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่ใช่การรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนตามนัยมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน การกระทำของนายทะเบียนพรรคการเมืองและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่นำเอกสารหลักฐานคือสำเนาใบสำคัญจ่าย (ใบเสร็จรับเงินของพรรค) ที่ไม่ใช่เอกสารสิทธิและไม่ชอบด้วยกฎหมายตามนัยมาตรา ๖๒ ไปแสดงต่อบุคคลที่ลงลายมือชื่อ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวได้แสดงสิทธิว่าได้รับหรือไม่ได้รับเงินสนับสนุน เป็นการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่อันก่อให้เกิดโทษ หรือเกิดความเสียหายแก่พรรคเสรีประชาธิปไตยอย่างรุนแรงเหมือนเป็นการจงใจกลั่นแกล้ง และเลือกปฏิบัติ

รายงานการสอบข้อเท็จจริงของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพบว่า มีสาขาพรรคไม่ได้รับเงินตามที่ขอการสนับสนุนตามเอกสารที่นายทะเบียนพรรคการเมืองอ้างถึง เป็นข้อเท็จจริงที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะ

(๑) ไม่มีการร้องเรียนทางโทรศัพท์ ของกรรมการสาขาพรรคลำดับที่ ๒๕ ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกล่าวอ้าง

(๒) สำเนาใบสำคัญจ่ายที่กรรมการการเลือกตั้ง นำไปแสดงให้สาขาพรรคแสดงสิทธิไม่ใช่ เอกสารสิทธิที่จะสามารถให้แสดงสิทธิได้ตามกฎหมาย

(๓) รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนที่พรรคได้รายงานต่อนายทะเบียนในแต่ละงวดนั้น เป็นเพียงรายงานเบื้องต้นว่าพรรคได้จ่ายเงินสนับสนุนให้แก่สาขาพรรคจริง ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ให้แก่พรรคการเมือง ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่ใช่รายงานตามนัยมาตรา ๖๒ ซึ่งจะต้องรายงานตามแบบที่นายทะเบียนพรรคการเมือง กำหนดภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นหน้าที่และเป็นสิทธิของพรรคเสรีประชาธิปไตย ตามกฎหมายที่จะส่งหรือเพิ่มเติมเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนที่เคยรายงานเบื้องต้นไปแล้ว ได้อีกครั้งหนึ่ง ไม่ใช่เป็นการจัดทำเอกสารหลักฐานขึ้นมาใหม่ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกล่าวหา แต่อย่างใด เพราะทางพรรคนำเอกสารหลักฐานที่เคยรายงานต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองนำมาให้ สาขาพรรคยืนยันความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งเท่านั้น มิได้ทำการปลอมแปลงเอกสารหลักฐานแต่อย่างใด

ข้อ ๕ พรรคเสรีประชาธิปไตย มีหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามหนังสือพรรค ที่ สรปต ๑๐๐/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๓ ขอผ่อนผันการคืนเงินแก่กองทุนเพื่อ การพัฒนาพรรคการเมือง เหตุผลที่พรรคแจ้งแก่นายทะเบียนพรรคการเมืองว่าจะนำเงินไปใช้จ่าย ในโครงการและแผนงานในปี ๒๕๔๓ เป็นเหตุผลในการผ่อนผัน ไม่ใช่การใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ ของเงินกองทุน ฯ เพราะพรรคได้แจ้งว่าขอคืนเงินดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นไปตามมติของคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๔๓ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามนัยมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

การใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง และสาขาพรรคการเมืองต้องปฏิบัติให้เป็นไปตาม มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ อย่างเคร่งครัด เพราะถ้าไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในส่วนนี้ จะมีโทษปรับเป็นเงิน ไม่เกินหนึ่งแสนบาท การจะตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับเงินจ่ายเงินสนับสนุนทุกประเภท น่าจะตรวจสอบจากบัญชีของสาขาพรรค บัญชีของพรรค และงบการเงินของสาขาและของพรรคด้วย เพราะถ้ากระทำเพียงไปสอบถามกรรมการสาขาพรรคเพียงอย่างเดียวจากกันแกลังกัน ได้ ซึ่งเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ พรรคเสรีประชาธิปไตย ได้รับหนังสือจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๗๕๖๗ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ ให้พรรคชี้แจงเรื่องงบการเงินของสาขาพรรค ซึ่งทางนายทะเบียนก็ได้แจ้งในหนังสือฉบับดังกล่าวว่า ได้ตรวจสอบบัญชีของสาขาพรรคเบื้องต้น และด้วยเหตุนี้พรรคได้ตั้งข้อสังเกตว่า ในเมื่อทางนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ส่งเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองแล้วนั้น ทางนายทะเบียนพรรคการเมืองจะต้องสรุปเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการใช้จ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้เสร็จสิ้นเสียก่อน มิใช่การตรวจสอบเบื้องต้น แล้วก็นำมากล่าวหาอีก เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องเพราะการทำงานของนายทะเบียนพรรคการเมือง การจะกล่าวหาพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งว่ากระทำผิดกฎหมายจะต้องมีหลักฐานที่ชัดเจน และจะต้องสรุปข้อเท็จจริงให้ถึงที่สุดเสียก่อน มิใช่กระทำดังเช่นที่กระทำอยู่ในปัจจุบันนี้ กล่าวคือ นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องปฏิบัติตามมาตรา ๔๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เรียบร้อยเสียก่อน จะเห็นได้ว่า ทางนายทะเบียนพรรคการเมือง ได้กระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย คือ ได้นำข้อบังคับของพรรค ข้อ ๖๕ ซึ่งเป็นข้อบังคับเก่า ที่พรรคได้ยกเลิกไปแล้ว และในปัจจุบันได้ใช้บังคับ ฉบับแก้ไข (ฉบับที่ ๔) แทน ซึ่งการกระทำ ดังกล่าวของนายทะเบียนพรรคการเมืองนั้น พรรคตั้งข้อสังเกตว่า เหตุใดนายทะเบียนพรรคการเมือง ถึงได้รับโอนกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเกี่ยวกับงบการเงิน บัญชีพรรค หรือบัญชีสาขาพรรค เสรีประชาธิปไตย ขนาดที่ให้นำข้อบังคับเก่ามาใช้บังคับกับพรรค และนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการวินิจฉัย เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของพรรค และกล่าวหาข้อชี้แจงของพรรคว่าไม่อาจยกมาเป็นข้ออ้างที่ประธาน สาขาพรรคไม่เซ็นรับรองบัญชีสาขาพรรค ซึ่งทางพรรคได้ชี้แจงกรณีดังกล่าว ให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ทราบแล้ว

กรณีของนายวีระชัย ศรีบุญมี และนายประศาสตร์ ศรีภัย เป็นคณะทำงานสืบสวนสอบสวนของพรรคในการปฏิบัติงานพรรคมีวิธีการของพรรค เช่น มีการแบ่งงานกันทำของคณะทำงานแต่ละภาค และทำงานกันตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง โดยไม่ได้พักผ่อนเพื่อให้ทันกับการชี้แจงที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด ภายใน ๑๕ วัน แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองกลับนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการกองทุนเพื่อชะลอการจ่ายเงินกองทุน ฯ ในปี ๒๕๔๗ ของพรรคก่อนกำหนดเวลา ถือว่าเป็นการกีดกันแก่งพรรคเสรีประชาธิปไตยได้หรือไม่ นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือให้พรรคชี้แจงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และนำเรื่องของพรรคเพื่อขอมติชะลอการจ่ายเงินของพรรคภายในปี ๒๕๔๗ ในวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ทั้ง ๆ ที่พรรคเสรีประชาธิปไตย มีสาขาพรรคทั่วประเทศ จำนวน ๒๒๐ สาขา ในการบันทึกถ้อยคำส่วนใหญ่ของคณะทำงานของพรรคจะเป็นผู้เขียนตามคำบอกของประธานหรือกรรมการสาขา เมื่อเขียนเสร็จแล้วก็อ่านและให้กรรมการสาขาอีกครึ่งหนึ่งก่อนที่จะได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเอง สำหรับผู้เป็นพยานร่วมรับฟังทั้งหมดเป็นคณะทำงานของพรรคสามารถตรวจสอบลายมือชื่อได้ทุกคน

ในใบบันทึกถ้อยคำของสาขาพรรคลำดับที่ ๑๓ เป็นลายมือชื่อของประธานสาขาจริงแต่อาจจะเซ็นไม่เหมือนเดิมซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถสอบถามสาขาพรรคดังกล่าวได้ทำไมจึงไม่ไปสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องนี้ และสาขาลำดับที่ ๑๓ ไม่ได้ถูกกล่าวหาว่าทางพรรคจ่ายเงินสนับสนุนให้ไม่ครบ

ในใบบันทึกถ้อยคำที่ได้จากการสอบสวนข้อเท็จจริงจากสาขา ที่คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงของพรรคได้ดำเนินการไปแล้วนั้น ข้อเท็จจริงในการรับจ่ายเงินของสาขาทุกประเภท จะตรงกับบัญชีสาขาพรรค ซึ่งเป็นไปตามนัยมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ และที่สำคัญที่สุดคือ พรรคมีสิทธิยกเลิกข้อเท็จจริงที่ได้ชี้แจงเมื่อวันที่ ๑๘ และ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เพราะเป็นข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงของพรรคยังไม่ได้ตรวจสอบ เพราะตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการบริหารพรรคทุกคนต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องเงินของพรรคด้วยกัน พรรคจะยืนยันข้อเท็จจริงที่ได้ยื่นตามแบบมาตรา ๖๒ เป็นหลักฐานซึ่งถือได้ว่าเป็นเอกสารหลักฐานที่ทางพรรคมีสิทธิตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ อย่างแท้จริง แต่ทางนายทะเบียนกลับนำเอกสารดังกล่าวมาพิจารณา ทั้ง ๆ ที่เอกสารดังกล่าวได้ถูกยกเลิก และขอคืนไปแล้ว พรรคตั้งข้อสังเกตว่าการกระทำดังกล่าวของนายทะเบียนพรรคการเมืองนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้อ ๑๐ ที่ประชุมคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ (๖๒) เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจะมีมติชะลอการเบิกจ่ายเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี ๒๕๔๗ ของพรรคเสรีประชาธิปไตย ซึ่งผลก็คือพรรคเสรีประชาธิปไตยได้ถูกชะลอการเบิกจ่ายดังกล่าว และจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้ส่งกระทบกับพรรคอย่างรุนแรง เพราะพรรคได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนงานและโครงการที่ได้กำหนดไว้แล้ว เมื่อมีมติชะลอการเบิกจ่ายดังกล่าวจึงมีผลกระทบต่อพรรคโดยตรง แต่ยังมีสิ่งหนึ่งที่เกิดกับพรรคทั้ง ๆ ที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้นั้นก็คือ เอกสารที่ใช้ประกอบในการประชุมครั้งนั้น ได้เกิดความผิดพลาดอย่างไม่น่าจะเกิดขึ้น นั่นคือ ได้มีการกล่าวหาว่าพรรคมีความผิดในการใช้จ่ายเงินตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖ เหมือนกับเป็นการจงใจให้ร้ายพรรคเสรีประชาธิปไตย ซึ่งทางนายทะเบียนพรรคการเมืองก็ไม่เคยให้พรรคเสรีประชาธิปไตยชี้แจงการใช้จ่ายเงินในปี ๒๕๔๕ เลยแต่ในแฟ้มรายงานการประชุมกลับนำมาบรรจุอยู่เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง มีมติชะลอการเบิกจ่าย ซึ่งนางสาวอิสรา ขวงประสิทธิ์ รองผู้อำนวยการพรรคในขณะนั้นได้เข้าประชุมแทนนายเพชร ขวงประสิทธิ์ ได้ทำการโต้แย้งต่อที่ประชุม เพื่อให้แก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวมิเช่นนั้นแล้ว ทางพรรคเสรีประชาธิปไตยอาจจะได้รับผลกระทบจากการกระทำดังกล่าวของทางนายทะเบียนพรรคการเมือง ที่รุนแรงมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันก็เป็นได้ จึงอยากให้ศาลนำเรื่องดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาด้วย

ข้อ ๑๑ นายทะเบียนพรรคการเมือง มีหนังสือ ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/ว ๔๕๘ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๗ ให้คณะกรรมการบริหารพรรค ไปชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคเสรีประชาธิปไตยปี ๒๕๔๖ แสดงว่าการตรวจสอบข้อเท็จจริงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคเสรีประชาธิปไตย ในปี ๒๕๔๖ ยังไม่เรียบร้อยและถึงที่สุด เหตุใดนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงรีบร้อนมีคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีประชาธิปไตย เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และพรรคเสรีประชาธิปไตย มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ สรปต ๑๔๖/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๗ เรื่องให้คณะกรรมการบริหารพรรคเสรีประชาธิปไตย ชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคในรอบปี ๒๕๔๖

กรณีสาขาพรรคเสรีประชาธิปไตย ลำดับที่ ๕๕ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื่องจากประธานสาขา คือ นายสม ปุกแก้ว ได้เสียชีวิต เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๕ จึงทำให้ตำแหน่งประธานสาขาวางลง

และสำนักงานสาขาพรรคเป็นบ้านของนายสม ปุ่มแถม มีภรรยาชื่อ นางจันทร์ดี ปุ่มแถม เป็นเจ้าของบ้านดูแลสำนักงานสาขาพรรคลำดับที่ ๕๕ เป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของสาขาพรรคทั้งหมด แต่เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนดให้ผู้ที่มิสิทธิรับเงินสนับสนุนของสาขาพรรคต้องเป็นประธานสาขา รองประธานสาขาหรือเหรัญญิกสาขาหรือผู้ที่ประธานสาขามอบหมาย แต่ผู้มิสิทธิรับเงินสนับสนุนจริงน่าจะเป็นเจ้าของบ้านที่เป็นที่ตั้งสำนักงาน และทางพรรคได้จ่ายเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาลำดับที่ ๕๕ ให้แก่นางจันทร์ดี ปุ่มแถม ภรรยาของประธานสาขาพรรคที่เสียชีวิตแล้ว อันเป็นการจ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามประกาศเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุน ค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง ฉบับลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ข้อ ๕ (๒) “ค่าไปรษณียากร ค่าโทรศัพท์ภายในประเทศ ค่าไฟฟ้า และค่าน้ำประปา เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสำนักงานสาขาพรรค”

และพรรคเสรีประชาธิปไตยยื่นคำชี้แจงเพิ่มเติม ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๗ สรุปได้ดังนี้

ข้อ ๑ ในกรณีของพรรคเสรีประชาธิปไตย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ว่าพรรคใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่เป็นไปตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน ซึ่งข้อเท็จจริงในการจ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคแก่สาขาพรรค หรือเงินสนับสนุนจะปรากฏอยู่ในบทบัญญัติ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องปฏิบัติ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บัญชีสาขาพรรค ตามมาตรา ๓๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้จะแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นที่มาของรายได้หรือรายรับของสาขาพรรคที่เกี่ยวกับเงินสนับสนุน ซึ่งกำหนดให้ประธานสาขาพรรคต้องจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคที่ส่งให้แก่สาขาพรรค เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสำนักงานสาขาพรรคไม่ใช่ค่าใช้จ่ายของประธานสาขาพรรค ซึ่งเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง ฉบับลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ข้อ ๕ (๒) “ค่าไปรษณียากร ค่าโทรศัพท์ภายในประเทศ ค่าไฟฟ้า และค่าน้ำประปา เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสำนักงานสาขาพรรคการเมือง”

ในกรณีการจัดทำบัญชีของสาขาพรรคเสรีประชาธิปไตย ประธานสาขามอบหมายให้คณะกรรมการบริหารพรรคจัดทำการแทนให้ ตามข้อเท็จจริงในเอกสารหลักฐานในการรับจ่ายเงินของสาขาทุกประเภทที่ได้รับจากสาขาพรรคทุกแห่ง โดยเฉพาะข้อเท็จจริงในการรับเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาในปี ๒๕๔๖ จะปรากฏชัดเจนในบัญชีของสาขา ซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๗๙๗ บัญญัติว่า “อันสัญญาตัวแทนนั้น คือสัญญาซึ่งให้บุคคลหนึ่ง เรียกว่าตัวแทน มีอำนาจทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าตัวการ และตกลงจะทำการดั่งนั้น

อันความเป็นตัวแทนนั้นจะเป็นโดยแต่งตั้งแสดงออกชัดหรือโดยปริยายก็ย่อมได้”

มาตรา ๘๐๒ บัญญัติว่า “ในเหตุฉุกเฉิน เพื่อจะป้องกันมิให้ตัวการต้องเสียหาย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าตัวแทนจะทำการใด ๆ เช่นอย่างวิญญูชนจะพึงกระทำ ก็ย่อมมีอำนาจทำได้ทั้งสิ้น”

มาตรา ๘๒๐ บัญญัติว่า “ตัวการย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลาย อันตัวแทนหรือตัวแทนช่วงได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน”

ดังนั้น ข้อเท็จจริงในการรับจ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาในปี ๒๕๔๖ จะต้องเป็นไปตามรายการที่ปรากฏในบัญชีของสาขาพรรค และปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบบัญชีของสาขาพรรคไม่แล้วเสร็จ

การใช้อำนาจของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคเสรีประชาธิปไตยในรอบปี ๒๕๔๖ ว่าไม่เป็นตามมาตรา ๖๒ เป็นการตรวจสอบค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาปี ๒๕๔๖ ไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด เพราะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเงินสนับสนุนดังกล่าวยังมีบัญญัติกำหนดให้พรรคการเมืองและสาขาพรรคต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพรรคยังได้แสดงข้อเท็จจริงดังกล่าวในใบบันทึกถ้อยคำของพรรค ซึ่งอาศัยอำนาจตามนัยมาตรา ๒๐ อีกด้วย

ถือได้ว่าการใช้อำนาจตรวจสอบเงินสนับสนุนของพรรคเสรีประชาธิปไตย ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเงินสนับสนุนที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกล่าวหา ก็ได้มาจากการตรวจสอบติดตาม และสอบปากคำประธานสาขาเฉพาะในส่วนที่เป็นสิทธิที่จะ

ได้รับเงินสนับสนุน แต่ในส่วนที่เป็นหน้าที่ของประธานสาขาที่จะต้องจัดทำบัญชีของสาขาเพื่อแสดงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเงินสนับสนุน นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกลับยังไม่ได้ตรวจสอบ ซึ่งข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบปากคำประธานสาขามีความขัดแย้งกับข้อเท็จจริงในบัญชีสาขาพรรคอย่างสิ้นเชิง การกระทำของนายทะเบียนพรรคการเมืองและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และประธานสาขาพรรคจะต้องมีความผิดตามมาตรา ๘๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งกรณีดังกล่าวประธานสาขาพรรคได้ขอยกเลิกถ้อยคำที่เคยให้ไว้กับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเรียบร้อยแล้ว

ข้อ ๒ มาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีองค์ประกอบสำคัญ ๒ ประการ และพรรคการเมืองต้องปฏิบัติให้ครบถ้วน และถึงที่สุดภายในเวลาที่มาตรานี้กำหนด คือ

(๑) พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุน ต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้

(๒) พรรคการเมือง ที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป

ในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จะต้องใช้หลักฐานต่างๆ ที่พรรคการเมืองใช้ประกอบการรายงานตามแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนตามนัยมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนดเท่านั้น จึงจะถือได้ว่าการตรวจสอบดังกล่าวเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ชอบด้วยกฎหมายอย่างแท้จริง

ในกรณีของพรรคเสรีประชาธิปไตย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนก่อนถึงกำหนดเวลาในการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยอ้างเหตุผลว่าได้รับการร้องเรียนทางโทรศัพท์ และนำหลักฐานที่พรรครายงานตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และไม่ใช่เอกสารสิทธิเพราะเอกสารหลักฐานที่พรรคส่งให้คราวนั้นเป็นสำเนาของสำเนา ใบสำคัญจ่าย หรือใบเสร็จรับเงินของพรรคมาใช้ในการตรวจสอบดังกล่าว

ดังนั้น การที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของ พรรคเสรีประชาธิปไตย ก่อนถึงกำหนดการรายงานการใช้จ่ายเงินตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่น่าจะกระทำได้ เพราะเงินค่าไปรษณียากร และค่าสาธารณูปโภคที่จ่ายให้สาขาพรรค เป็นเงินสนับสนุนเช่นเดียวกับเงินสนับสนุนที่พรรคได้ใช้จ่าย ในกรณีอื่น เช่น เงินสนับสนุนที่ใช้จ่ายในการจัดทำวารสารของพรรคหรือใช้จ่ายในการจัดสัมมนา อบรมสมาชิก หลักฐานต่าง ๆ ที่แสดงถึงการจ่ายเงินสนับสนุนต้องส่งไปพร้อมกับรายงานการใช้จ่าย เงินสนับสนุนในรอบปีปฏิทิน และต้องรายงานภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป เมื่อพรรคได้ส่งหลักฐาน ดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงตรวจสอบหลักฐานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคว่าถูกต้อง หรือไม่ ในภายหลังจากที่ได้ส่งรายงานตามมาตรา ๖๒ แล้วเท่านั้น และการที่สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้ง ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนก่อนการรายงาน ฯ ไม่น่าจะเป็นการใช้อำนาจตามมาตรา ๖ ที่ชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนเหตุแห่งการตรวจในกรณีที่ปรากฏต่อนายทะเบียนอันควรเชื่อได้ว่า พรรคเสรีประชาธิปไตย อาจใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ หรือไม่ เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือประกาศ หรือระเบียบอื่นใด ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เหตุในการตรวจสอบดังกล่าว ไม่มีบทบัญญัติในมาตราใดของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดไว้ มีแต่มาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งบทบัญญัตินี้ให้ใช้ได้เฉพาะในกรณีการเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติเท่านั้น ไม่มีบทบัญญัติในกฎหมายใดให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง ใช้ได้ในการกรณีอื่น หรือโดยอนุโลม หลักเกณฑ์การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนที่นายทะเบียน พรรคการเมืองและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งอ้างว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดกันขึ้นเอง

โดยไม่มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้อำนาจหรือรองรับไว้

ข้อ ๓ กรณีเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรค จำนวน ๑๑๘ สาขา เป็นจำนวนเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท ที่พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๗ และทางพรรคได้แจ้งคืนเงินดังกล่าวให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเรียบร้อยแล้ว ถือได้ว่าพรรคเสรีประชาธิปไตย ไม่ได้ใช้จ่ายเงินสนับสนุนและขอคืนเงินสนับสนุนเข้ากองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเป็นการปฏิบัติตามข้อ ๑๗ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของพรรคการเมือง ข้อ ๔ ฉบับลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๔ และไม่ถือว่าพรรคเสรีประชาธิปไตย ใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่เป็นไปตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ส่วนวิธีปฏิบัติในการคืนเงินในกรณีดังกล่าว ก็ไม่มีบทบัญญัติในมาตราใดแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือประกาศ หรือระเบียบอื่นใดที่อาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้พรรคการเมืองปฏิบัติแต่อย่างใด และในการคืนเงินสนับสนุนในกรณีคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีมติให้คืนเงินดังกล่าว เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน

ส่วนการผ่อนผันการคืนเงินสนับสนุน จำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท เมื่อได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบแล้ว นายทะเบียนพรรคการเมืองมิได้ทักท้วง หรือคัดค้าน หรือมีคำสั่งให้หัวหน้าพรรคเสรีประชาธิปไตยต้องปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีนี้อย่างไร จึงถือได้ว่านายทะเบียนพรรคการเมืองรับทราบ ยินยอม หรือเห็นด้วยในการผ่อนผันการคืนเงินจำนวนดังกล่าว และไม่มีกฎหมายฉบับใดห้ามผ่อนผันการคืนเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

ที่สำคัญอย่างยิ่ง พรรคเสรีประชาธิปไตย ได้รายงานการคืนเงินนี้ไว้ในแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคในปี ๒๕๕๖ เรียบร้อยแล้ว ส่วนเหตุผลในการขอผ่อนผันว่า “พรรคมีความจำเป็นต้องดำเนินการทางการเมือง ตามแผนงานและโครงการในปี ๒๕๕๗ ต่อไป จึงได้นำเงินค่าไปรษณียากร

และคำสาธยายปโภคของสาขาพรรคจำนวนดังกล่าว ไปทรงจ่ายในแผนงานและโครงการของพรรค ในปี ๒๕๔๗ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและเสียหายที่เกิดขึ้นกับพรรคจากการชะลอการจ่ายเงินของ กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง” เป็นการใช้จ่ายเงินสนับสนุนหลังจากพรรคเสรีประชาธิปไตย ได้แจ้งขอคืนเงินกองทุนดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ตามมติคณะกรรมการ บริหารพรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๗

ข้อ ๔ พรรคเสรีประชาธิปไตย ตั้งข้อสังเกตการใช้อำนาจตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อประกอบการพิจารณา วินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้องให้ยุบพรรคเสรีประชาธิปไตย ดังนี้

(๑) ประธานกรรมการการเลือกตั้ง หรือนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ใช้อำนาจ ในการออกประกาศต่าง ๆ เพื่อเพิ่มอำนาจให้ตนเองนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดอย่างเช่นกรณี

(ก) การออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ สนับสนุนค่าไปรษณียากรและคำสาธยายปโภคให้แก่พรรคการเมือง กำหนดให้พรรคการเมืองต้องส่งเงิน ให้สาขาพรรคภายใน ๑๕ วัน พรรคการเมืองต้องรายงานการจ่ายเงินให้สาขาภายใน ๑๕ วัน กำหนด การจ่ายเงินดังกล่าว ๓ เดือน ต่อ ๑ ครั้ง ทั้ง ๆ ที่มาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้จัดสรรเงินสนับสนุนเป็นรายปี และมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน ให้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไปอยู่แล้ว

(ข) การออกประกาศคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการชะลอการเบิกจ่ายเงินที่พรรคการเมืองได้รับการจัดสรรจากกองทุนเพื่อ การพัฒนาพรรคการเมือง ซึ่งประกาศฉบับนี้ออกโดยอาศัยอำนาจประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เพื่อเป็นการเพิ่มอำนาจให้ตนเอง ซึ่งไม่มีบทบัญญัติมาตราใด ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้นายทะเบียนพรรคการเมือง โดยคณะกรรมการกองทุนสามารถใช้อำนาจชะลอการจ่ายเงินกองทุนที่ได้รับการอนุมัติจัดสรรเรียบร้อยแล้ว

(ค) การใช้อำนาจวินิจฉัยชี้ขาดหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงของนายทะเบียน พรรคการเมือง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในเรื่องใด ๆ ก็ตาม ไม่ได้คำนึงถึงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พิจารณาข้อกำหนดเฉพาะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๕๔๑ ตีความตามตัวอักษรเท่านั้น และไม่ตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น อย่างเช่น การตรวจสอบข้อเท็จจริงในการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองไม่ได้ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และสาขาพรรคที่เกี่ยวกับเงินสนับสนุนในมาตรา ๒๐ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และบัญชีสาขาพรรคที่กำหนดให้ประธานสาขาพรรคไม่สามารถจัดทำได้ คณะกรรมการบริหารพรรค ซึ่งเป็นตัวแทนโดยข้อบังคับหรือโดยปริยายหรือโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๗ วรรคแรก สามารถทำการแทนประธานสาขาหรือตัวการได้ ซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ๑๕ ว่าด้วยตัวแทน มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๑๖๒ และมาตรา ๑๖๐

(๒) กรณีตามข้อ ก, ข และ ค นายทะเบียนพรรคการเมือง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อกล่าวหาพรรคการเมืองว่าไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยไม่ให้พรรคการเมืองปฏิบัติให้ครบถ้วนตามบทบัญญัติในมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในประเด็นเดียวกัน ให้ถึงที่สุดภายในเวลาที่กฎหมายนั้น ๆ กำหนดเสียก่อน แต่กลับมีความพยายามออกประกาศระเบียบต่าง ๆ เพิ่มตาข่ายแห่งอำนาจของตนเองให้ถี่ขึ้น และเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อให้การใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติงานตามมาตรา ๖ ขอบด้วยกฎหมาย

การใช้อำนาจออกประกาศต่าง ๆ ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือนายทะเบียนพรรคการเมือง น่าจะเป็นประกาศที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติงานอย่างไรให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เท่านั้น ไม่ใช่ออกประกาศหรือระเบียบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มอำนาจตัวเองนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด และอาจจะมองเห็นได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความวิตกกังวลเกินกว่าเหตุ มองพรรคการเมืองในแง่ร้ายว่าจะมาทำให้กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเสียหายมองว่าพรรคการเมืองเล็ก ๆ จัดตั้งขึ้นมาเพื่อจะหวังมากอบโกยเงินกองทุนเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่เป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ที่ต้องการปฏิรูปทางการเมือง ให้มีเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เพื่อให้ประชาชนจัดตั้งพรรคการเมือง และใช้เงินดังกล่าวไปดำเนินงานทางการเมือง โดยไม่ต้องอาศัยเงินจากนายทุน

และผู้มีอิทธิพลบางคนที่ยังผูกขาดอำนาจรัฐและเข้ามาครอบงำพรรคการเมือง ทำให้พรรคการเมืองเหล่านั้นไม่สามารถดำเนินงานทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของประชาชนได้

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/๑๐๘๕๔ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ซึ่งแจ้งเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ปัจจุบันพรรคเสรีประชาธิปไตยยังมีได้คืนเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคสำหรับสาขาพรรคประจำปี ๒๕๔๖ จำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท แต่อย่างไรก็ดี กรณีที่พรรคเสรีประชาธิปไตยนำเงินจำนวนดังกล่าวไปทตรงจ่ายเป็นเงินแผนงานและโครงการปี ๒๕๔๗ จึงเป็นการใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ขอรับการสนับสนุน ซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

กระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

๑. ครั้งที่ ๑ ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้วมีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไปด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้งนายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) ทราบและส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเสรีประชาธิปไตย (ผู้ถูกร้อง) เพื่อให้ยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ

๒. ครั้งที่ ๒ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคเสรีประชาธิปไตย ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แล้ว มีคำสั่งอนุญาตให้ขยายระยะเวลายื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาออกไปโดยให้ยื่นภายในวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๗

๓. ครั้งที่ ๓ ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคเสรีประชาธิปไตย (ผู้ถูกร้อง) ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ แล้วมีคำสั่ง ดังนี้

(๑) รับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคเสรีประชาธิปไตย (ผู้ถูกร้อง) รวมเข้าไว้ในสำนวน

(๒) แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) ทราบ

๔. ครั้งที่ ๔ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง

(๑) รับคำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมืองรวมเข้าไว้ในสำนวน

(๒) แจ้งให้พรรคเสรีประชาธิปไตย (ผู้ถูกร้อง) ทราบ

๕. ครั้งที่ ๕ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำชี้แจงเพิ่มเติมของพรรคเสรีประชาธิปไตย (ผู้ถูกร้อง) รวมไว้ในสำนวน เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๗

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๖๑ “คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดให้พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสาธารณูปโภค และด้านอื่น ๆ เพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกันตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

มาตรา ๖๒ “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป”

มาตรา ๖๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

คำวินิจฉัย

ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองสรุปได้ว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับเงินสนับสนุนค่าใช้จ่ายและค่าสาธารณูปโภค จำนวน ๒ ครั้ง

๑. ครั้งที่หนึ่ง ประจำปี ๒๕๔๖ จำนวน ๔ งวด เป็นเงิน ๗๑๘,๒๐๐ บาท งวดที่ ๑ แจกจ่ายเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ เงิน ๑๘๕,๔๐๐ บาท งวดที่ ๒ แจกจ่ายเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๖ เงิน ๑๘๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๓ แจกจ่ายเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เงิน ๑๘๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๔ แจกจ่ายเมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๖ เงิน ๑๗๒,๘๐๐ บาท

กรณีพรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ในครั้งที่หนึ่ง เงิน ๗๑๘,๒๐๐ บาท นั้น

มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยดำเนินการใช้จ่ายเงินที่ได้รับสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ หรือไม่

ประเด็นที่ต้องพิจารณาตามกรณีนี้ เป็นกรณีที่กำลังหาพรรคเสรีประชาธิปไตยใช้จ่ายเงินที่ได้รับสนับสนุนจากกองทุนเพื่อพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๔๖ ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ยังมีข้อโต้แย้งที่รับฟังได้ไม่เป็นข้อยุติ แต่ตามข้อกล่าวหาในประเด็นที่สองเป็นข้อกล่าวหาในความผิดฐานเดียวกัน ซึ่งมีหลักฐาน พยาน เพียงพอรับฟังได้เป็นข้อยุติ สามารถวินิจฉัยได้แล้ว ประเด็นที่หนึ่งจึงไม่ต้องไต่สวนหาหลักฐาน พยาน เพิ่มอีกและไม่ต้องพิจารณา

๒. ครั้งที่สอง สาขาพรรคที่จัดแจงการจัดตั้งภายหลังที่ยื่นแบบคำขอรับการสนับสนุนตามข้อ ๑๐ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๕ จำนวน ๑๑๘ สาขา เป็นเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท แจกจ่ายเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๗

มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยดำเนินการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ หรือไม่

ข้อเท็จจริง พรรคเสรีประชาธิปไตย โดยนายพร ขวงประสิทธิ์ หัวหน้าพรรคฯ ได้รับเงินสนับสนุนเป็นค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรค จำนวน ๑๑๘ สาขา จำนวนเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท แล้ว และพรรคฯ จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

เรื่อง วิธีการเบิกจ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของพรรคการเมือง ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๔ ข้อ ๔ ดังต่อไปนี้

(ก) ส่งเงินให้แก่สาขาของพรรค ฯ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับความแจ้งการส่งเงินจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และ

(ข) พรรค ฯ ต้องรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาของพรรค ฯ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ส่งเงินให้แก่สาขาของพรรค ฯ แล้ว

พรรคเสรีประชาธิปไตยมิได้ดำเนินการตามข้อ (ก) และ (ข) แต่อย่างใด กล่าวคือ พรรค ฯ มิได้ส่งเงินให้สาขาของพรรค ฯ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับความแจ้งการส่งเงินจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมีได้รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรคให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ส่งเงินให้แก่สาขาของพรรค ฯ แต่พรรค ฯ ได้มีมติคณะกรรมการบริหารพรรค ฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๗ แจ้งขอคืนเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท แก่กองทุน ฯ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือแจ้งเตือนให้พรรคเสรีประชาธิปไตยส่งรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรค หรือส่งเงินสนับสนุน ฯ จำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท คืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่พรรคได้รับหนังสือจากนายทะเบียนพรรคการเมือง

พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับหนังสือแจ้งเตือนดังกล่าวแล้ว แต่มิได้ดำเนินการส่งรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรคหรือส่งเงินสนับสนุน ฯ จำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท คืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองภายในกำหนดระยะเวลา พรรค ฯ กลับมีหนังสือขอผ่อนผันการคืนเงินแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองโดยให้เหตุผลว่า “พรรคมีความจำเป็นต้องดำเนินกิจการทางการเมืองตามแผนงานและโครงการในปี ๒๕๔๗ ต่อไป จึงได้นำเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคจำนวนดังกล่าวไปทตรงจ่ายในแผนงานและโครงการของพรรค ฯ ในปี ๒๕๔๗ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและเสียหายที่เกิดขึ้นกับพรรค ฯ จากการชะลอการจ่ายเงิน ฯ” ตามหนังสือพรรค ฯ ที่ สรปต ๑๐๐/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๗

อนึ่ง นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/๑๘๐๕ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยยังไม่ได้คืนเงินสนับสนุน ฯ จำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท แต่อย่างใด พิจารณาเห็นว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยใช้จ่ายเงินที่ได้รับ

การสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค จำนวน ๑๕๑,๖๐๐ บาท ไม่เป็นไปตามประกาศ คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เรื่อง วิธีการเบิกจ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของพรรคการเมือง ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๔ ข้อ ๔ ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๑ จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ กล่าวคือ พรรคไม่ส่งเงินตามที่พรรคได้รับการสนับสนุนให้แก่สาขาพรรคเพื่อเป็นค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค แต่นำเงินที่รับการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคไปทดลองจ่ายในแผนงานและโครงการของพรรค ฯ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เมื่อได้พิจารณาแล้วว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ให้เป็นไปตามประกาศ ฯ ที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๑ แล้วข้ออ้างต่าง ๆ ที่พรรค ฯ ยกกล่าวประกอบในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาที่ดี คำชี้แจงเพิ่มเติมที่ดี เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงวินิจฉัยว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยดำเนินการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) อาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงให้ยุบพรรคเสรีประชาธิปไตย

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ